

বন অধিকাৰৰ স বীকৃতি আইন - ২০০৬

এফ আৰ এ ক?

অনুসূচতি জনজাতী আৰু অন যান য পৰম পৰাগত বনবাসী

(বন অধিকাৰ স বীকৃতি আইন, ২০০৬ (এফ আৰ এ) হৈছে ভাৰতত অনুসূচতি জনজাতী আৰু অন যান য পৰম পৰাগত বনবাসীকে ধৰি বনা চলবাসী সম প ৰদায় ৰ বনা চলৰ ভূমি আৰু সম পদৰ ওপৰত অধিকাৰ স বীকৃতি আৰু সুৰক ষতি কৰাৰ বাবে প ৰণ্য ন কৰা আইন। ইয় াৰ লক ষ য হৈছে ঐতিহাসিক অন যায সমূহ ম কাবলি কৰা, বহনক ষম বন ব য়স থাপনাক প ৰসাৰ কৰা, আৰু বননৰি ভৰশীল সম প ৰদায় সমূহৰ জীৱিকাৰ সুৰক ষা আৰু সাংস কৃতকি পৰচিয় নশি চতি কৰা।

আইনী কাঠাম :

এফ আৰ এয যে গ য ব যক তি আৰু সম প ৰদায় ৰ বন অধিকাৰ স বীকৃতি আৰু প ৰদানৰ বাবে এক আইনী কাঠাম প ৰদান কৰে। ইয় াত বনা চলবাসী সম প ৰদায় দেখল কৰা বা খতে কৰা বনভূমি চিনাক তকৰণ আৰু মপেংি কৰা আৰু এনে ভূমি আৰু সম পদৰ ওপৰত তেওঁল কৰ অধিকাৰ স বীকৃতি দযি াট বাধ যতামূলক কৰা হৈছে। এই আইনখনে ইয় াৰ বধিনসমূহ কাৰ যকৰী কৰা আৰু অনুসৰণৰ ওপৰত নজৰ ৰখাৰ বাবে দায় বদ ধ পদ ধতি আৰু কৰ ত্পক ষসমূহ নৰি দযি ট কৰছি।

বন অধিকাৰ স বীকৃতি দযি া:

এফ আৰ এৰ অধীনত স বীকৃতিপি ৰাপ ত বন অধিকাৰসমূহৰ ভতিৰত ব যক তগিত অধিকাৰ যনে ভূমৰি মালকীস বত ব, খতে, আৰু বাসস থানৰ লগতে সামূহিক মালকীস বত ব, বনজ উৎপাদনৰ সুবধি, আৰু পৰিচালনাৰ দৰে সম প ৰদায় ৰ অধিকাৰসমূহ অন তৰ ভুক ত

সামূহিক বন সম পদৰ। এই অধিকাৰসমূহৰ উদ দশে য হৈছে বনবাসী
সম প ৰদায় সমূহক তেওঁল কৰ জীৱিকা আৰু সাংস কৃতকি ঐতিহি য সুৰক ষতি কৰাৰ
লগতে বন পৰিৱেশে তন ত ৰসমূহ বহনক ষমভাৱে পৰিচালনা আৰু সংৰক ষণৰ বাবে সবলীকৰণ কৰা।

স বীকৃতৰি ৰ ডমপে: এফ আৰ এ ৰূপায় ণ

স বীকৃত আৰু বুজাবুজি:

বনা চলবাসী জনগ ষ ঠীসমূহে সন মুখীন হ ৰা ঐতিহাসিকি অন যায আৰু
প ৰান তীয কৰণ আৰু বনভূমি আৰু সম পদৰ ওপৰত তেওঁল কৰ অধিকাৰ সুৰক ষতি
কৰাৰ গুৰুত বক স বীকাৰ কৰা। এফ আৰ এৰ বধিানসমূহ আৰু আপ নাৰ অ চলৰ বন
অধিকাৰ চনিক তকৰণ, মপেংি আৰু স বীকৃত দিযি ৰ পদ ধতসিমূহ বুজবি।

নথপিত ৰ আৰু প ৰমাণ সংগ ৰহ:

বনভূমি দখল, খতে বা বনা চলবাসী সম প ৰদায় ৰ ব যৱহাৰৰ দৃষ টান ত
নথভিক ত কৰা, লগতে তেওঁল কৰ ঐতিহাসিকি উপস থতি আৰু বন সম পদৰ ওপৰত
নৰি ভৰশীলতাৰ প ৰমাণ। বননৰি ভৰশীল সম প ৰদায় ৰ জনগাঁথনগিত গঠন, আৰ থ-
সামাজিকি অৱস থা, আৰু সাংস কৃতকি পদ ধতৰি তথ য সংগ ৰহ কৰা।

সমৰ থন আৰু নৰি দশেনা বচিাৰক:

বন অধিকাৰ আৰু খলি জীয া অধিকাৰৰ বষিয ত কাম কৰা স থানীয সংগঠন,
জনজাতীয় পৰষিদ, আৰু নাগৰকি সমাজৰ গ টৰ পৰা সহায় লওক।
বন অধিকাৰ স বীকৃতৰি বাবে তথ য আৰু সমৰ থন লাভ কৰবিলৈ এফ আৰ এ
ৰূপায় ণৰ বাবে দায় বদ ধ চৰকাৰী সংস থা যনে জনজাত পৰকি ৰমা মন ত ৰালয
বা ৰাজ যকি বন বভাগৰ সতৈ জড তি হ ৰা।

দাবীৰ পৰা বতৰবিদেন আৰু দাখলি কৰা:

এফ আৰ এৰ অধীনত নৰি ধাৰতি পদ ধতি অনুসৰি উপযুক্ত ত কৰ তৃপক ষ,
যনে গৰাম সভা (গাঁও সমাবেশ) বা মহকুমা পৰা যাযাৰ সমতি (এছ ডি এল
চি)ৰ ওচৰত বন অধিকাৰৰ সীমিত বীকৃতিৰ বাবে দাবী দাখলি কৰা। আপোনাৰ দাবী সমৰ্থন
কৰিবলৈ আৰু সদী ধান ত গৰহণ পৰকৰ যি ত অংশগৰহণ কৰিবলৈ সকল
পৰাৰ জনীয় তথ্য, পৰমাণ, আৰু নথিপত্ৰ পৰাদান কৰক।

আইনী পৰতিকাৰ বচিৰা:

বন অধিকাৰৰ সীমিত বীকৃতিৰ সৈতে জড়িত অভ্যন্তৰীণ বা বৰিাদসমূহৰ সমাধানৰ বাবে এফ আৰ এৰ
অধীনত উপলব্ধ আইনী পৰতিকাৰসমূহ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা। এফ আৰ এৰ বৰিাদ উলংঘা
কৰা বা বনবাসী সমৰ্থন পৰদায়ৰ অধিকাৰক কষ্টগতিৰ সৈতে কৰা সদী ধান ত বা
কাৰ্য্য যিবোৰ বৰিাদৰ আৰু আপীল কৰা। জনজাতীয় উকীল, আইনী সাহায্য সন্মো, বা
জনসংগঠনৰ থৰামামলা (পিআইএল) পদকৰণৰ পৰা আইনী সাহায্য বা পৰতিনিধিত্ব
বচিৰাৰি।

সহায় গতি আৰু সহায় গতি:

এফ আৰ এৰ ফলপ্ৰসূৰূপায়ণক পৰিচালনা কৰিবলৈ আৰু বন অধিকাৰৰ সীমিত বীকৃতি আৰু
সুৰক্ৰিয়ানশিচতি কৰিবলৈ চৰকাৰী সংস্থা, নাগৰিক সমাজৰ সংগঠন, আৰু বনবাসী
সমৰ্থন পৰদায়ৰ সৈতে সহায় গতি কৰা।

বননৰি ভৰণীল সমৰ্থন পৰদায় সমূহৰ অধিকাৰ আৰু সীমিত থিতিসি থাপকতা শক্তিশালী
কৰিবলৈ থনৰীকৰণ আৰু মূল্যায়ন পৰচেষ্টা, সামৰ্থ্যগঠন
পদকৰণৰ পৰা, আৰু সমৰ্থন পৰদায়ৰ ভিত্তিতকিবনৰ যত্ন থাপনা কাৰ্য্য যিকলাপত অংশগৰহণ কৰা।

আত্মমত ন আৰু মংগল:

সমগ্ৰ বস বীকৃতিপ্ৰকৰণিত বন্য চলবাসী সমপ্ৰদায় বমংগল আৰু সবলীকৰণক
অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া। প্ৰধান তীৰ্থ সমপ্ৰদায় সমূহৰ আৰ্থ-সামাজিক, সমবাস থকা, আৰু
শক্তিশক্তিপ্ৰকৰণ জাতীয় তাসমূহ পূৰণ কৰিবলৈ সহায় আৰু সহায় প্ৰদান কৰা। সাংস্কৃতিক
পুনৰুজ্জীৱন, পৰম্পৰাগত জ্ঞান, আৰু বহনক ক্ষম উন্নয়ন ন আৰু সংৰক্ষণৰ বাবে
সমপ্ৰদায় বনত বতৰ পদক্ষেপে প্ৰসাৰ কৰা।

অৱগত আৰু ক্ষমতাশালী হৈ থাকক:

আপোনাৰ অচল বন অধিকাৰসম্বন্ধিত, ৰূপায়ণ, আৰু নৰীক ক্ষণসমূহ জড়িত উন্নয়ন নৰ
বৰ্ষিত অৱগত থাকক। এফাৰ এৰ বৰ্ধন আৰু বনবাসী সমপ্ৰদায় বন অধিকাৰ বৰ্ষিত নৈজিক আৰু
আনক জ্ঞান দিয়া কৰা বন-নৰী ভৰণীল সমপ্ৰদায় সমূহক নজিৰ অধিকাৰ সাব্যস্ত কৰিবলৈ,
সদিধান তগ্ৰহণপ্ৰকৰণিত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ, আৰু তেওঁলোকৰ সৰ্বাধিকৰণৰ ক্ষমতা
কৰিবলৈ শক্তিশালী কৰা।

প্ৰকৃতি আৰু পৰিৱৰ্তন:

নীতিসংস্কাৰ, প্ৰতিষ্ঠানিক পৰিৱৰ্তন, আৰু এফাৰ এৰ ৰূপায়ণ শক্তিশালী
কৰিবলৈ আৰু অন্তৰ্ভুক্ত আৰু অংশগ্ৰহণমূলক বনশাসনক প্ৰসাৰিত কৰিবলৈ সমপ্ৰদায় -
চালিত পদক্ষেপে প্ৰকৃতি কৰা। জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন প্ৰশমন, আৰু
বহনক ক্ষম উন্নয়ন নৰ বাবে বন অধিকাৰক সম্বন্ধিত আৰু সুৰক্ষাৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়সমূহ
কৰা।

দু তা আৰু স থতিসি থাপকতা:

বন অধিকাৰৰ স বীকৃতি লাভৰ বাবে অংশীদাৰসকলৰ মাজত স থায ী প ৰচষে টা,
স থতিসি থাপকতা আৰু সংহতৰি প ৰয জন বুলি স বীকাৰ কৰা।
প ৰত যাহ বান বা প ৰতৰি ধৰ সন মুখীন হইও বনা চলত বাস কৰা
সম প ৰদায় সমূহৰ বাবনে যায , সমতা আৰু মৰ যাদাৰ প ষকতা কৰাত অটল।
সামাজিকি ন যায , পৰিশে বহনক ষমতা, আৰু সকল ৰে বাবে মানৱ অধিকাৰৰ
সন ধানত খলি জীয া আৰু মতি ৰৰ সতৈ ঐক যবদ ধভাৱে থযি দযি া।

সাৰাংশ:

অনুসূচতি জনজাতি আৰু অন যান য পৰম পৰাগত বনবাসী

(বন অধিকাৰৰ স বীকৃতি) আইন, ২০০৬ (এফ আৰ এ) হৈছে বনভূমি আৰু
সম পদৰ ওপৰত বনবাসী সম প ৰদায় ৰ অধিকাৰ স বীকৃতি আৰু
সুৰক ষতি কৰাৰ লক ষ যৰে এক ল যাণ ডমাৰ ক আইন। এফ আৰ এৰ
বধানসমূহক স বীকৃতি দি, ইয াৰ ফলপ ৰসুৰূপায় ণৰ প ষকতা কৰি, আৰু বন-
নৰি ভৰশীল সম প ৰদায় সমূহক শক তশিলী কৰি আমখিলি জীয া আৰু
পৰম পৰাগত বনবাসীৰ অধিকাৰ, জীৱিকা, আৰু সাংস কৃতকি ঐতহি যক সন মান কৰা
ন যায য আৰু বহনক ষম বন শাসন লাভৰ দশিত কাম কৰবি পাৰ । সামূহিক
কাৰ য য আৰু সংহতৰি জৰযি তে আমবিন সংৰক ষণ আৰু ব যৱস থাপনাৰ
ক ষতে ৰত ন যায , সমতা, আৰু মানৱ অধিকাৰৰ নীতসিমূহ ৰক ষা কৰবি পাৰ ,
আৰু বৰ তমান আৰু ভৱষি যত প ৰজন মৰ বাবে পৰিশে সংৰক ষণ আৰু সামাজিকি
ন যায ৰ লক ষ যসমূহ আগুৱাই নবি পাৰ ।